

EMLÉKEZÉS ASSISZI SZENT FERENCRE A ZSINAT UTÁNI EGYHÁZBAN

Kevés embernek volt a középkorban olyan nagy hatása kortársaira, még inkább az utókorra, mint Assisi szülöttének, aki önmagát egyszerűen csak „Poverello di Dio”-nak, Isten Szegénykéjének nevezte. Naiv egyszerűségben élénk tárulkozó élete mély belső tartalmat takar, amely megragadott írókat, költőket, művészeket, de főleg azokat, akik az evangéliumi élet után áhítoztak. Eredeti egyéniség volt, gazdag fantáziával, aki szenvedélyesen kereste a szép és tartalmas életet. Fiatal korában az Assisi „aranyifjúság” vezéréként szerepelt. Később hadi dicsőségben akarta nevét híressé tenni. De hamarosan elfordult ettől az ideáltól és az evangélium lapjain találta meg azt az eszményt, amelyhez élete végéig hűségesen ragaszkodott.

Személyének nagysága és igazi hatása az egyház életében mutatkozott meg. Összetett, forrongó, feszültségekkel és lázadásokkal teli korban élt. A legkülönbözőbb mozgalmak támadták a korabeli egyház és társadalom hibáit, legtöbbször az evangélium nevében. Forradalmárok és reformátorok léptek fel, akik megújulást ígértek. Ő más úton járt és más jellegű mozgalmat indított el. És míg a többieket elsöpörte az idő, az övé maradandónak bizonyult, valódi megújulást eredményezve az egyházban is és a társadalomban is.

Pedig nem reformátornak indult. Megtérése után a magányba vonult vissza és folyton azért könyörgött, hogy megtalálja életének igazi célját. Egy ilyen imádkozás alkalmával szólalt meg a hagyomány szerint San Damiano kápolnában a feszület: „Ferenc menj, építsd fel házamat, amely omladozik”. Ezt a kőből épült templomokra értelmezte először. De hamar meglátta, és később bebizonyosodott, hogy küldetése nem köépitmények, hanem az egyház megújulására szól.

Az egyház ma is megújulást keres. Ez teszi aktuálissá a Szent Ferencre való emlékezést halálának 750. évfordulóján. Annak az elemzése, ami életének a titka volt és ami igazi megújulást eredményezett korában, az — a megváltozott körülmények ellenére — ma is időszerű.

Szent Ferenc egyéniségének és hatásának kulcsát *Krisztus személye és követése adja. A gyakorlati krisztocentrizmusnak* eredeti és élő példája volt. Nem elvont fogalmakkal, teológiai rendszerekkel közeledett Krisztushoz. *Az evangélium lapjain talált rá.* Az evangéliumban pedig az *ember Krisztus* alakját találta meg, akihez konkrét emberségének igényével, élményvilágával közeledett. Szemlélte az evangéliumban megmutatkozó Krisztusnak emberi vonásait, amelyből főként emberi szenvedését, emberi szeretetét és emberi szegénységét emelte ki. Ez az emberi szemlélés vezette az Alverna hegyi stigmatizációhoz. Ez indította a híres Grecio-i karácsony megrendezéséhez, hogy emberi szemével szemlélje Krisztus születésének tényét és szegénységét.

Krisztus embersége nemcsak szemlélést, hanem felszólítást is jelentett számára a követésre. Krisztus követésében jellemzője a „*sancta simplicitas*”, a *lelki egyszerűség útja* volt. Nem keresett kibúvókat, nem tette fel a „miért” vagy „hogyan” kérdéseket. Hanem amit hallott Krisztusról vagy Krisztustól az evangéliumban, azt szóról szóra teljesítette. Amikor az Angyalos Boldogasszony kápolnában Szent Mátvás ünnepén hallotta az evangéliumot, felujjongott lelkében: ez az, amit keresek. Az evangéliumi felszólítást *szóról szóra* véve, nyomban eldobta saruját, botját, övét kötéllel cserélte fel. Ettől kezdve élete végéig mindig arra törekedett, hogy ugyanebben az egyszerűségben kövesse Mestere példáját. Egyetlen gondja volt, hogy élete minél jobban hasonlítson Krisztuséhoz és kedves legyen Krisztus szemében.

A Krisztushoz való ragaszkodás vezette *az Eukarisztia tiszteletében.* Végrendeletében így indokolta meg: „Mert Isten Fiáról e világon testi szememmel semmi egyebet nem látok, mint szentséges testét és vérét... Ezért a legfölségesebb Ol-társzsentséget a legnagyobb hódolattal akarom tisztelni és imádni és értékes edényekben elhelyezni.” Ezt a tiszteletét nemcsak a szentmisen való részvétellel és az Eukarisztia buggó vételével fejezte ki, de akkor is, ha csak távolról is látott egy templomot, ahol az Eukarisztiát őrizték.

A folytonos belső megújulás igényével ragaszkodott Krisztushoz. A sokszor mondott követelményt, „Ecclesia semper reformanda”, az egyház folytonos megújulásra szorult, konkrétan alkalmazta önmagára. Celanói Tamás írja életrajzában, hogy még élete vége felé is folyton mondogatta: „Kezdjünk már, testvérek, Istennek szolgálni, mert eddig alig valamit, vagy csak nagyon keveset haladtunk előre”. Majd hozzáfűzi életrajzírója: Ilyen példával igyekezett azokat a testvéreket a helyes útra vezetni, akik az önszeretetnek engedve túlzottan keresték azt, hogy lelki vezetéssel vagy tanítással másokat vezessenek és ezzel az emberek előtti sikert Isten dicsősége és saját megszentelődésük elé helyezték. Talán megdöbbenőek Celanói életrajzában ezek a szavak arról az emberről, aki minden erejével azon volt, hogy másokat is az evangéliumi életre vezessen. Nem a lelkipásztori buzgóság, a prófétai küldetés lebecsülése, hanem belső megtapasztalása készítette erre, mert csak úgy lehet másokban a belső megújulást segíteni, ha előbb a vezető önmagában törekszik a belső megújulásra és ebben nem fárad el.

Es végül Krisztus követéséhez szorosan kapcsolódott az egyház szeretete. Ebben lényegesen különbözött a korabeli mozgalmaktól. A XII. és a XIII. században sok evangéliumi mozgalom szállt szembe az egyház hibáival. Úgy tűnt nekik, hogy az egyház hűtlen lett ahhoz az evangéliumhoz, amely szerint kellett volna élnie és ezért az egyház intézményét gyökerében rossznak találták. Ferenc is szenvedett a középkori egyház hibái miatt. De ő mégis tudatosan vállalta az egyházzal való közösséget. Ugyancsak a végrendeletében írta: „Az Úr az anyaszentegyház törvényei szerint élő papok iránt a papszentelés szentsége miatt oly nagy bizalmat keltett bennem, hogy ha üldöznének is, hozzájuk menekülnek... Nem akarom bennük meglátni a gyarlóságot, mert személyükben Isten Fiát tekintem.” Mindezt nem megalkuvásból tette, hanem a Krisztus akarata iránti mélységes szeretetből és engedelmességből, aki egyházát Péterre és utódaira bízta. És ha ismerte is az egyház és az egyháziak hibáit, mégsem csökkent szeretete irántuk — tudván, hogy ő maga is bűnös.

XXIII. János pápa a Zsinat elindítása előtt elzarándokolt Assisibe, Szent Ferenc sírjához. Akkor közbenjárását kérte. Az azóta eltelt idő megmutatta, hogy ebben jelképes cselekedetet is láthatunk. Megújulást keresünk mindnyájan az egyház életében. A megújulás ma sem emberi megfontolásokból, hanem Krisztus erejéből fakad. Ma is érvényes Szent Ferenc életének tanulsága. Az igazi megújulás alapját a gyakorlati krisztocentrikus élet adja, amely az evangéliumban megmutatkozó Krisztust a lélek egyszerűségében követi, az Eukarisztiából táplálkozik, az egyéni megújulás nehéz és alázatos feladatát folytonosan vállalja és — minden megmutatózó hiba ellenére is — a szeretet hűségével ragaszkodik az egyházhoz.

VIDA TIVADAR

TEMESVÁRI PELBÁRT KAPCSOLATA KORA TÁRSADALMÁVAL

A Vigília hasábjain legutóbb halálának 450. évfordulója alkalmából olvashattunk a Napló-rovatban megemlékezést Temesvári Pelbártról, a magyar középkor végének, vagy ha úgy tetszik, a Mátyás-kori magyar reneszánsznak európai hírű hitszónokáról, egyházi írójáról és ferences tartományfőnökekről. Ezért talán indokolt előljáróban felvillantani életrajzi adatait. Születésének helye és ideje továbbra is kérdéses. Valószínűleg szerzetesi Pelbárt (ami Horváth Cirill szerint a Willibrord magyaros alakja) nevének jelzője alapján teszik Temesvárra, az év pedig 1435 körül lehetett. Az első hiteles adat róla a krakkói egyetem anyakönyvében szerepel, 1458-ban: „Pelbartus Ladislai de Themeswar”. Eszerint édesapját Lászlónak hívták. Ott szerzi meg a baccalaureatust 1463-ban. Mivel később a szent hittudomány mestere címet viseli, feltehetően még 6—7 évig tanult az egyetemen. 1483-ban Budán tanít rendje hittudományi főiskoláján. 1494-ben tanítványával, Laskai Osváttal és Segődsi Lukáccsal együtt tagja annak a bizottságnak, amely-